

LUYỆN TỪ VÀ CÂU

(1 tiết)

I - MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. Ôn về các từ chỉ sự vật.
2. Bước đầu làm quen với biện pháp tu từ : so sánh.

II - ĐỒ DÙNG DẠY - HỌC

- Bảng phụ viết sẵn khổ thơ nêu trong BT1.
- Bảng lớp viết sẵn các câu văn, câu thơ trong BT2.
- Tranh (ảnh) minh họa cảnh biển xanh bình yên, một chiếc vòng ngọc thạch (hoặc ảnh màu chiếc vòng ngọc – nếu có) giúp HS hiểu câu văn của BT2b.
- Tranh minh họa một cánh diều giống như dấu á.

III - CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY - HỌC

A - MỞ ĐẦU : GV nói về tác dụng của tiết LTVC mà HS đã được làm quen từ lớp 2 – tiết học sẽ giúp các em mở rộng vốn từ, biết cách dùng từ, biết nói thành câu gãy gọn.

B - DẠY BÀI MỚI

1. Giới thiệu bài

Hằng ngày, khi nhận xét, miêu tả về các sự vật, hiện tượng, các em đã biết nói theo cách so sánh đơn giản, VD : *Tóc bà em trắng như bông ; Bạn A học giỏi hơn bạn B ; Bạn B cao hơn bạn A...*

Trong tiết học hôm nay, các em sẽ ôn về các từ ngữ chỉ sự vật. Sau đó sẽ bắt đầu làm quen với những hình ảnh so sánh đẹp trong thơ văn, qua đó rèn luyện óc quan sát. Ai có óc quan sát tốt, người ấy sẽ biết cách so sánh hay.

2. Hướng dẫn HS làm bài tập

a) Bài tập 1

- Một hoặc hai HS đọc thành tiếng yêu cầu của bài. Cả lớp đọc thầm theo.
- GV mời một HS lên bảng làm mẫu – tìm các từ ngữ chỉ sự vật ở dòng thơ 1. (GV lưu ý HS : người hay bộ phận cơ thể người cũng là sự vật).
- Cả lớp làm bài vào vở, VBT hoặc giấy nháp (HS làm việc độc lập hoặc trao đổi theo cặp).
- GV mời 3 hoặc 4 HS lên bảng gạch dưới từ ngữ chỉ sự vật trong khổ thơ.
- Cả lớp và GV nhận xét, chấm điểm thi đua. GV chốt lại lời giải đúng.
- Cả lớp chữa bài trong vở hoặc VBT.

(Lời giải :

Tay em đánh răng
Răng trắng hoa nhài.
Tay em chải tóc
Tóc ngời ánh mai.

GV lưu ý : từ *em* cũng chỉ sự vật. Nhưng nếu HS không phát hiện ra điều này thì GV có thể bỏ qua để khỏi làm cho vấn đề trở nên phức tạp)

b) *Bài tập 2*

– Một, hai HS đọc thành tiếng yêu cầu của bài. Cả lớp đọc thầm theo.
– GV mời một HS làm mẫu – giải BT2a. Nếu HS lúng túng, GV có thể gợi HS nhớ lại bài tập đọc (*Câu hỏi 1 – Hai bàn tay của bé được so sánh với gì ? Hai bàn tay em được so sánh với hoa đầu cành*).

– Cả lớp làm bài (HS làm việc độc lập hoặc trao đổi theo cặp).
– GV mời 3 HS lên bảng gạch dưới những sự vật được so sánh với nhau trong các câu thơ, câu vần.
– GV tổ chức cho HS nhận xét bài làm trên bảng (VD : cử một HS làm trọng tài lần lượt nhận xét bài làm của từng bạn).

– GV chốt lại lời giải đúng :

Câu b) *Mặt biển* được so sánh với *tấm thảm khổng lồ* (*tấm thảm khổng lồ bằng ngọc thạch*).
Câu c) *Cánh diều* được so sánh với *dấu "á"*.
Câu d) *Dấu hỏi* được so sánh với *vành tai nhỏ*.

GV kết hợp nêu câu hỏi cho cả lớp suy nghĩ, trả lời để hiểu vì sao các sự vật nói trên được so sánh với nhau. VD :

Câu a) *Vì sao hai bàn tay em được so sánh với hoa đầu cành ?* (Vì hai bàn tay của bé nhỏ, xinh như một bông hoa.)

Câu b) – *Vì sao nói mặt biển như một tấm thảm khổng lồ ? Mặt biển và tấm thảm có gì giống nhau ?* (Đều phẳng, êm và đẹp)

– *Màu ngọc thạch là màu thế nào ?* (Xanh biếc, sáng trong – GV cho HS xem một chiếc vòng ngọc thạch hoặc ảnh một đồ vật bằng ngọc thạch, nếu có.)

– GV : Khi gió lặng, không có dòng bão, mặt biển phẳng lặng, sáng trong như một tấm thảm khổng lồ bằng ngọc thạch. (GV cho HS xem tranh minh họa cảnh biển lúc bình yên, nếu có.)

Câu c) *Vì sao cánh diều được so sánh với dấu "á" ?* (Vì cánh diều hình cong cong, võng xuống, giống hệt một dấu "á"). GV treo bảng tranh minh họa

cánh diều, mời 1 HS lên bảng vẽ một dấu "á" thật to để các em thấy sự giống nhau giữa cánh diều và dấu "á".

Câu d) Vì sao dấu hỏi được so sánh với vành tai nhỏ ? (Vì dấu hỏi cong cong, nở rộng ở phía trên rồi nhỏ dần chẳng khác gì một vành tai). GV viết bảng 1 dấu hỏi rất to, giúp HS thấy sự giống nhau giữa dấu hỏi và vành tai.

GV kết luận : Các tác giả quan sát rất tài tình nên đã phát hiện ra sự giống nhau giữa các sự vật trong thế giới xung quanh ta.

- Cả lớp chữa bài trong vở (hoặc VBT).

c) *Bài tập 3*

- GV mời 1 HS đọc yêu cầu của bài.

- GV khuyến khích HS trong lớp tiếp nối nhau phát biểu tự do (*Em thích hình ảnh so sánh nào ở BT2 ? Vì sao ?*). HS có thể phát biểu, VD :

+ Em thích hình ảnh so sánh a vì hai bàn tay em bé được ví với những bông hoa là rất đúng.

+ Em thích hình ảnh so sánh b vì cảnh biển đẹp và êm như một tấm thảm khổng lồ màu xanh ngọc thạch.

+ Hình ảnh so sánh ở câu c thật hay vì cánh diều giống hệt dấu "á" mà chúng em viết hằng ngày.

+ Hình ảnh so sánh ở câu d rất bất ngờ : Dấu hỏi được ví với một vành tai nhỏ, hỏi rồi lắng nghe xem người ta trả lời thế nào.

3. Củng cố, dặn dò

- GV nhận xét tiết học, biểu dương những HS học tốt.

- Yêu cầu HS về nhà quan sát các vật xung quanh xem có thể so sánh chúng với những gì.